

Võitlus korruptsiooniga

Ukraina presidendil Volodõmõr Zelenskõi otsus vabastada ametist kaitsemister Oleksi Reznikov viitab Ukrainas tõsisele soovile võidelda korruptsiooniga ja astuda niivõisi samm läänele veelgi lähemale.

Paljuski oli Zelenskõi otsus sunnitud, sest armees oli täheldatud korruptsiooni juba ammu. Seega oli Reznikov see, kes pidi võtma vastutuse. Liiatigi oli Zelenskõi varem teatanud, et korruptsioon võrdub edaspidi riigireetmisega ja seda hakkavad uurima julgeolekuteenistused.

Zelenskõi otsus oli seda tähelepanuväärsem, et sõda võib sel aastal olla jõudnud murdepunkti – Ukraina pealetung võib lähapäevil õnnestuda ning Ukraina paistab olevat jõudnud ka lähemale hävitajate F-16 hankimisele.

Seega seisavad Reznikovi ilmsel järeltulijal, krimmitatarlasel Rustem Umerovil ees suured ülesanded. Reznikovi tööülesannete hulka kuulus ka suhtlus NATOga, kus tal olid tekkinud head kontaktid mitme NATO liikmesriigi kolleegiga. Umerovil tuleb need kontaktid uuesti luua.

Ent suure tõenäosusega oli korruptsiooni tase selline, mis sundis Zelenskõid tegema otsust Reznikovi ametist vabastada. Kui lääneriikide

JUHTKIRI

Ukraina korruptsioonist rääkides on oluline ka doseerimise aste. Ehk siis küsimus, millal muutub Ukraina korruptsioonist rääkimine kasulikuks Venemaale ja toob mõnele lääne poliitikule poliitilisi punkte.

pealinnades tekib taas kahtlus, kas Ukrainat sel määral ja ka tulevikus abistada, on korruptsioon viimane asi, mida Kiiev endast näidata tahab.

Peale NATO perspektiivide seab korruptsioon kahtluse alla ka Ukraina Euroopa Liidu väljavaated. Et Ukraina on ametlikult Euroopa Liidu kandidaatriik, peab alustama ühinemiskõnelusi. Korruptsiooni olemasolu korral on need kõnelused oodatust raske- mad. Pealegi ootavad järjekorras teisedki riigid, kes soovivad Euroopa Liitu astuda ja kes sõjas ei ole. Seega peab Ukraina võitlema korraga kahel rindel: esiteks reaalsel ja teiseks korruptsioonirindel.

Mõistagi ei tee Zelenskõi otsus Reznikovi ametist vabastada korrupt-

siooni olematuks. Suure tõenäosusega kuuleme Ukraina korruptsioonijuh- tumist edaspidi. Meenutatu, et Eesti on juba ammu, enne täiemahulise sõja algust osutanud Ukrainale abi ja jaganud oma kogemusi korruptsiooni võitlemisel.

Ukraina korruptsioonist rääkides on oluline ka doseerimise aste. Ehk siis küsimus, millal muutub Ukraina korruptsioonist rääkimine kasulikuks Venemaale ja toob mõnele lääne poliitikule poliitilisi punkte. Korruptsioonist rääkimine aitab kahtlemata Ukrainat, kui seda teha eesmärgiga sõdivat riiki aidata. Kui eesmärk on midagi muud, on Ukraina korruptsioon vaid konks, mille taha haakida Ukraina abistamisest keeldumine.

Sõjaolukord toob teravalt esile inimeste head ja halvad küljed. Nii on juhtunud ka Eestis, kus aferistid on üritanud Ukraina abil kasu saada või oma profiilid kindendada. Võib eeldada, et Ukrainas leidub neid aferiste juba riigi suuruse tõttu mitu korda rohkem. Mõneti on paratamatu, et sõjast lõikavad kasu inimesed, kes seda ei peaks lõikama. Kuid selle võrra peabki Ukraina näitama, et säärestel inimestel ei lasta riigis vabalt tegutseda. Selleski plaanis muutub Zelenskõi samm arusaadavaks.

LOE KALIK 9

URMAS NEMVALTS JOONISTAB

Laske peaministril vingerdada

Napoleonile omistatakse ütlust, et kunagi ei tasu vaenlast segada, kui ta on viga tegemas.

Seda imestama panevam on EKRE ja tema sõprade jätkuvad Ukraina-vastased kommentaarid ühismeedias ka pärast Kaja Kallase idavedude skandaali. Või paanika külvamine siis, kui Ukraina droonid tabasid Pihkva sõjaväelennuvälja.

Isegi «kult rukkis»-taktika ehk mitte midagi tegemine tunduks praegu targem teguviis. Vaadates esmaspäeval Kaja Kallase vingerdamist riigikogu erikomisjonis, tundub, et iga järgmise setusega mässib peaminister end üha rohkem sisse. Miks rääkida sinna otsa veel halvasti Ukrainast? Õigupoolest tekkis see küsimus juba pärast riigikogu valimisi, kui EKRE-le sai valimiskaotus osaks suuresti Ukraina-vastase (või Ukrainas kahtleva) retoorika tõttu. Aga ei – EKRE poliitikud ei väsi Ukraina ja ukrainaga põgenike teemal sõna võtmast.

Peaministri skandaalis on Isamaa positsioneerunud paremini – kritiseeritakse peaministrit, aga Ukraina jäe-

ERKKI BAHOVSKI
arvamustoimetaja

PÄEVAKOMMENTAAR

takse rahule. Õige ka, sest Kaja Kallase idavedude skandaal ei muuda olematuks Venemaale täiemahulist kallale tungi Ukrainale, Vene sõdurite kuritegusid ukraina rahva kallal ja ukraina põgenike täbarat olukorda.

Esialgused arvamusküsitlused näitavadki, et skandaal pole Reformierakonna toetust palju kahandanud. Muidugi võib see muutuda, kuid julgen pakkuda, et kui on valida – ja valida on vähe – segasesse skandaali sattunud, kuid Ukrainat toetava peaministri ja Ukrainat selgelt halvustava ja retoorikas Kremli jutupunktidega kokku langeva erakonna vahel, valitakse peaminister.

Aga ma tulen EKRE-le ja tema sõpradele appi ja pakun teema, millega saab taas korralikult õhku vön-

gutada ja Eesti avalikkust hirmutada. Mõne päeva eest sai Euroopa Parlamendi saadik ja Belgia endine peaminister Guy Verhofstadt (jälle tema!) valmis 116-leheküljelise kava Euroopa Liidu pädevuste kasvatamiseks. Siit saab panna peale vana plaadi Euroopa Liidu föderaliseerumisest, Brüsseli diktaadist jne. Mis siis, et liikmesriigid Verhofstadti kava heaks ei kiida, sest ei taha loobuda oma senistest pädevustest. Mis siis, et juba enne Euroopa Liidu olemasolu on Euroopas ikka aeg-ajalt räägitud Euroopa ühendriikidest, aga seni pole need jutud kuhugi viinud. Sellegipoolest Euroopa Liit föderaliseerub, sest vaadake, Verhofstadtil on ju selline kava. Sinna juurde tavaline jutt isamaa reetjatest, globalistidest jne, ja saabki sellise mõnusa retoorilise supi kokku.

Samas ei arva ma, et ühiskond peaks Jürgen Ligi sõnul Kaja Kallase skandaali suhtes «rahnema». Idavedude skandaal vajab selgust ja Eesti ühiskond ainult võidab, kui vastamata küsimused leivad vastuse. Sõda ei tohiks meid tuimaks muuta.

Kas sellist uut ooperit me tahamegi?

Ei hakka keerutama, ütlen kohe ära, et olen sellise Estonia maja vastu, nagu osa Eesti muusikamaailmast näib tahtvat praeguse teatrikompleksi lisanduse- na püstitada. Ooperi- ja balletisõbrana mõistan küll hästi uue maja igatsust, kuid kutsun üles järele mõtlema, kas unelm selliselt realiseerituna meile ka rõõmu tooks ja silma särama paneks.

On mitmeid argumente, mis riigikogu poolt riiklikult tähtsate kultuuriobjektide nimekirja lülitatud uue Estonia teatrimaja ehitamise kasuks väljapakutud kohale ei räägi. Esmalt ei jaksa ära imestada, kuidas sai riigikogu üldse ette panna ehitada uus hoone «Estonia teatri juurdeehitise- na», sest see ei vastanud ega vasta ka praegu kehtivale muinsuskaitse- dusele.

Veelgi enam, see on vastuolus kohustustega, mille Tallinn, mille vanalinn koos kaitsetsooniga kuulub UNESCO maailmapärandi nimekirja (*World Heritage list*), on endale võtnud. Maailmapärandi nimekirjas olek eeldab linnalt ühemõtteliselt ka- saatud territooriumi kaitset ja hool- damist. On ka teada, mis juhtub, kui kord endale võetud kohustusi tõsiselt ei võeta: Dresden koos Elbe jõe oruga eemaldati maailmapärandi nimekirjast 2009. aastal, sest linn lubas ehitada neljarajalise silla, mis sõitis otse vanalinnasse. Seetõttu

on praeguste linna- ja muinsuskaitse- juhtide sirge selg juurdeehituse mitte- lubamise suhtes ainult kiitust väärt.

Tean muidugi, et teatri juhtkond on palunud käsitleda Estonia juurdeehitist kui kõne all oleva seaduse suhtes erandit, sest tegu olla kultuurilisel niivõrd olulise hoonega. See väide on üksiti tõsi, kuid ka pretensioonikas ja vajaks kindlasti laiemat aru- telu väärtuste kohta (Eesti) tänapäeva kultuuris. Küsida võiks, et kas ooperi- sõprade soov mitte ei sõida üle muu- dest olulistest väärtustest. Seda, et Tallinna vanalinn koos sinna juurde kuuluva kaitsetsooniga on rahvusvaheline kultuuriväärtus, sai juba mainitud. Aga välja tuua võib muudki. On ju selge, et soovitud hoone maht sõna otseses mõttes tühistaks Estonia teatrimaja Pärnu maantee suunas avane- va ajaloolise ilme.

Seejuures olen kuulnud väidetavat, nagu oleks Alar Kotli (kes oli näiteks ka laululava arhitekt) II maailmasõja järel kavandatud fassaadid kuidagi vähem väärtuslikud kui Armas Lindgreni ja Wivi Lönni 1913. aastal valminud Estonia arhitektuur. Kotli lahendus on aga muidugi samuti meie kultuuripärand ning selle väärtuse pisendamise argumentidega, et arhitektuurne kavand valmis nõukogu-

KRISTA KODRES
kunstiajaloolane, EKA professor

de ajal, on vägagi küsitav. Uskumatult arrogantselt kõlab ka Estonia teatri juhi ähvardus minna hoone interjööri- de kallale, kui uut maja ei saa.

On ka selge, et juurdeehitise soovitud kohale lõhuks sinna värskest rajatud pargi ning võtaks ära suure tüki ajalooliselt kujunenud vaba avalikku linnaruumi. Seda ruumi, pangem tähele, jääb eriti kesklinnas kogu aeg vähemaks. Meenutan, et kunagi tahe- ti parki rajada nn Viru Poega, hotelli juurdeehitist, mis samuti oleks linlaste tihedas kasutuses olevast pargist tüki ära kommertsialiseerinud. Ma ei taha küll hotelli funktsiooni ooperi- maja omaga ühele pulgale seada, kuid on siiski ilmselt, et ka see maja on para- raku kasutatav üksnes siis, kui oled ostnud pileti.

Lõpuks – või esmalt, kuidas keegi soovib – tuleks tõepoolest järele mõel- da, mida too palavalt soovitud krun- t

Juurdeehitise soovitud kohale lõhuks sinna värskest rajatud pargi ning võtaks ära suure tüki ajalooliselt kujunenud vaba avalikku linnaruumi.

arhitektuuriselt üld- se võimaldab. Neile, kes vähegi ilmas rin- gi käinud ja viima- se paarikümne aas- ta jooksul ehitatud uusi ooperimaju näi- nud (Oslo, Kopen- haagen, Hamburg jne), on kindlasti sel- ge, et valitud koht mingit rahvuslikku esindushoonet püsti-

tada ei võimalda. Senised avalikkuse- le presenteeritud eskiisid on arhitek- tuurikogemusega vaatajale seda juba veenvalt demonstreerinud. Juurde- tuleb kahtlemata ka rahaline võimekus: tipparhitektuur on ülimalt kallid nii materjalide kui tehnoloogia poolest ning võimekust seda kinni maksta Eesti ühiskonnas praegu ei ole.

Seepärast ongi kahju, et Estonia juhtkond oma ideest nii kangekael- selt kinni hoiab. Isegi kui seadusi rik- kudes Estonia juurdeehitusele erand tehtaks, ei saa tulevases majast rahvusliku uhkuse objekti. Seepärast kahtlengi, kas praegu plaanitava Esto- nia jaoks me ikka peaksime oma pint- saku annetama.

Või hoopis aja maha võtma – raha uue maja tarvis ju nagunii hetkel pole – ja siiski kaaluma sobivamaid kohti. Seni kuni otsime, võiks ehk proovida teha mõnd ooperit ja balletti ka neis olemasolevais elamuslikes suurruumi- des, mida Tallinna linnas ikka veel ja- gub. Uue rahvusoperi väärikas koht on linnas samuti kindlasti olemas, näiteks kas renoveeritud linnahall ise (mõte, mida on juba kaua mõeldud) või siis selle kõrval olev linnavalitsuse uuele majale plaanitud ala (sest miiks peaksime ehitama uue linnavalitsuse hoone?).

Läänemaa ootab noori

Metsküla kooli Matsalu lahe ääres on juba nimetatud geriljakooliks. Hooli- mata vallavolikogu otsusest jätkatakse õppetööd.

Asi pole siiski üksnes Metskülas. Sulgemise oht ähvardab veel mitmeid maakooli, mis kohaliku võimu poolt vaadatuna vaevalt hingitsevad, kuid kus kasvavad, nagu paljudes teistes maapiirkondades, meie Eestimaale andekad, elujõulised noored.

Põhiprobleem on maaelanikkon- na, esijoonelise õppimisealiste laste kiire vähenemine. Inimesed on pidanud paremaks elada Tallinna paljukorru- selistes majades, veeta tunde ummi- kutes, et ühest linna otsast teise pää- seda. Palgad maal jäävad tunduvalt maha Tallinna omadest. Järjest kaha- nevad maal ka teenused.

Päris lootusetu ei tohiks olukord siiski olla. On tekkinud uued võima-

MATI MANDEL
ajaloolane ja arheoloog

lused – kaugtöö, ise endale tööko- ha loomine jne. Ka koroonaaeg näi- tas selgelt maal elamise plusse. Samas on Eesti nii väike, et korras teedevõr- gu puhul pole keerukas jõuda tunniga tööle ka linnadesse. Võimalik on aren- dada ka kohapeal ettevõtlust. Selles on juba palju toredaid eeskujusid.

Noored, mõelge, kas te ikka taha- te oma lastele sellist saatust, et nad veedaksid elu saastunud õhus ning käiksid ujumas linnaranna solgise- guses merevees. Ehk tuleksite toeks juba maale elama asunud noortele pe- redele, eelistades maapiirkondade pu- hast ja kaunist loodust?